

United Nations
Nations Unies

International
Criminal Tribunal
for the former
Yugoslavia

Tribunal Pénal
International pour
l'ex-Yougoslavie

SAŽETAK PRESUDE

(Isključivo za medije. Nije zvaničan dokument.)

ŽALBENO VEĆE

Hag, 28. februar 2013.

Sažetak presude Žalbenog veća u predmetu *Tužilac protiv Momčila Perišića*

U nastavku je sažetak presude koju je danas pročitao sudija Meron.

I. UVOD

A. Istorijat predmeta

Ovaj predmet tiče se događaja koji su se odigrali najkasnije od avgusta 1993. do novembra 1995. godine na području Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu: Bosna) i Republike Hrvatske (dalje u tekstu: Hrvatska). Počev od 26. avgusta pa do kraja tog perioda gospodin Perišić bio je načelnik Generalštaba Vojske Jugoslavije (dalje u tekstu: VJ), što znači da je on bio starešina na najvišem položaju u VJ. U tom periodu VJ je omogućio pružanje vojne i logističke pomoći Vojsci Republike Srpske (dalje u tekstu: VRS) u Bosni i Hercegovini i Srpskoj vojsci Krajine (dalje u tekstu: SVK) u Hrvatskoj.

Pretno veće je, uz suprotno mišljenje sudije Molotoa, proglasilo gospodina Perišića krivim za pomaganje i podržavanje sledećih krivičnih dela koje je VRS počinio u Bosni, u gradovima Sarajevu i Srebrenici: ubistva, nehumanih dela i progona kao zločina protiv čovečnosti, kao i ubistva i napada na civile kao kršenje zakona i običaja ratovanja. Pretresno veće je, uz suprotno mišljenje sudije Molotoa, proglasilo gospodina Perišića krivim i za to što je, kao nadređeni, propustio da kazni odgovorne za sledeće zločine vezane za granatiranje Zagreba, koje je SVK izvela 2. i 3. maja 1995. godine: ubistvo i nehumana dela kao zločine protiv čovečnosti, kao i ubistvo i napade na civile kao kršenje zakona i običaja ratovanja. Gospodinu Perišiću izrečena je kazna zatvora od 27 godina.

II. ŽALBENE OSNOVE

Gospodin Perišić izneo je sedamnaest žalbenih osnova po kojima osporava osuđujuću presudu i kaznu. On je od Žalbenog veća zatražio ili da poništi sve osude ili da mu umanjí kaznu. Žalbeno veće sad prelazi na tvrdnje gospodina Perišića i najpre će razmatrati žalbeni osnov koji se odnosi na pomaganje i podržavanje zločina u Sarajevu i Srebrenici.

A. Pomaganje i podržavanje

U žalbenim osnovima od 1 do 12 gospodin Perišić tvrdi da je Pretresno veće pogrešilo kad ga je osudilo za pomaganje i podržavanje zločina koje je VRS počinio u Sarajevu i Srebrenici. Konkretno, gospodin Perišić tvrdi da je Pretresno veće pogrešilo kad je zaključilo da dela pomagača i podržavaoca ne moraju biti konkretno usmerena na pomaganje u činjenju krivičnih dela koja mu se stavljaju na teret. Osim toga, gospodin Perišić tvrdi da je Pretresno veće napravilo i niz drugih grešaka u vezi s osudom za pomaganje i podržavanje.

Tužilaštvo odgovara da Pretresno veće nije pogrešilo kad je gospodina Perišića osudilo za pomaganje i podržavanje VRS u zločinima koje je ta vojska počinila u Sarajevu i Srebrenici.

www.icty.org

Pratite MKSJ na [Facebooku](#), [Twitteru](#) i [YouTubeu](#)

Služba za medije/komunikacije

Churchillplein 1, 2517 JW The Hague. P.O. Box 13888, 2501 EW The Hague. Netherlands

Tel.: +31-70-512-8752; 512-5343; 512-5356

1. Konkretna usmerenost

(a) Konkretna usmerenost kao komponenta odgovornosti za pomaganje i podržavanje

Žalbeno veće podseća na to da je Pretresno veće zaključilo da konkretna usmerenost nije element *actus reus* pomaganja i podržavanja. S tim u skladu, Pretresno veće odbilo je da razmatra pitanje da li je gospodin Perišić konkretno usmeravao pomoć za zločine VRS-a, koja mu se stavljaju na teret. Pretresno veće je konstatovalo da je gospodin Perišić u velikoj meri doprineo tim zločinima, da je znao da njegova pomoć ide u prilog činjenju zločina u Sarajevu i Srebrenici, kao i da je bio svestan opšte prirode tih zločina. Polazeći od tih konstatacija, Pretresno veće je zaključilo da je gospodin Perišić kriv za pomaganje i podržavanje zločina koje je VRS počinio u Sarajevu i Srebrenici.

Žalbeno veće podseća na to da je pojam "konkretne usmerenosti" prvi put opisan kao traženi element *actus reus* odgovornosti za pomaganje i podržavanje u Drugostepenoj presudi u predmetu *Tadić*, izrečenoj 1999. godine. Do danas ni u jednoj presudi Žalbenog veća nije pronađen uverljiv razlog da se odstupi od definicije odgovornosti za pomaganje i podržavanje koja je usvojena u Drugostepenoj presudi u predmetu *Tadić*. Štaviše, u mnogim potonjim drugostepenim presudama "konkretna usmerenost" izričito se pominjala prilikom nabiranja elemenata pomaganja i podržavanja, a relevantni zaključak iz Drugostepene presude u predmetu *Tadić* neretko se i doslovno citirao.

Oslanjajući se na Drugostepenu presudu u predmetu *Mrkšić i Šljivančanin*, iz 2009. godine, Pretresno veće je zaključilo da konkretna usmerenost nije traženi element *actus reus* za pomaganje i podržavanje. Žalbeno veće napominje da se u Drugostepenoj presudi u predmetu *Mrkšić i Šljivančanin* usput kaže da "'konkretna usmerenost' nije suštinski element *actus reus* pomaganja i podržavanja".

Žalbeno veće podseća na svoju ustaljenu praksu da "od ranije odluke odstupa tek nakon što ju je najpažljivije razmotrilo, kako s pravnog, uključujući navedene pravne izvore, tako i sa činjeničnog stanovišta". Uzgredno pominjanje konkretne usmerenosti u Drugostepenoj presudi u predmetu *Mrkšić i Šljivančanin* ne predstavlja takvo "pažljivo razmatranje". Da je Žalbeno veće našlo uverljive razloge da odstupi od svog relevantnog presedana i da je nameravalo to da učini, sprovelo bi jasnu i detaljnu analizu tog pitanja, razmatrajući kako raniju sudsku praksu tako i pravne izvore koji potkrepljuju alternativan pristup. Umesto toga, konkretnu usmerenost je pomenulo u odeljku i paragrafu koji se odnose na *mens rea* a ne na *actus reus*, i to u samo jednoj rečenici koja nije relevantna za zaključak Žalbenog veća, nije izričito priznalo odstupanje od ranijeg presedana; i, što je najznačajnije, pozvalo se samo na jednu raniju drugostepenu presudu, kojom je u stvari potvrđeno da konkretna usmerenost ne predstavlja obeležje odgovornosti za pomaganje i podržavanje. Ti pokazatelji upućuju na zaključak da formulacija "nije suštinski element" nije zamišljena kao odstupanje od ranije sudske prakse koja pokazuje da konkretna usmerenost predstavlja obeležje odgovornosti za pomaganje i podržavanje.

U skladu s tim, Žalbeno veće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, smatra da konkretna usmerenost ostaje obeležje odgovornosti za pomaganje i podržavanje i ponovo potvrđuje da se osuda za pomaganje i podržavanje nekog krivičnog dela ne može izreći ako konkretna usmerenost nije dokazana van razumne sumnje.

(b) Okolnosti u kojima konkretna usmerenost mora eksplicitno biti uzeta u obzir

Žalbeno veće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, podseća da se obeležjem konkretne usmerenosti uspostavlja kažnjiva veza između pomoći koju pruža neka optužena osoba i zločina glavnih izvršilaca. U mnogo slučajeva dokazi koji se odnose na druga obeležja odgovornosti za pomaganje i podržavanje *mog*u biti dovoljni da pokažu konkretnu usmerenost, pa tako i traženu kažnjivu vezu.

U tom pogledu, Žalbeno veće napominje da u ranijim drugostepenim presudama nije sprovedena detaljna analiza konkretne usmerenosti. Nepostojanje takve diskusije može biti objašnjeno činjenicom da su se ranije osude za pomaganje i podržavanje koje je izreklo ili potvrdilo Žalbeno veće ticale relevantnih činjenica koje su u geografskom i drugom smislu blisko povezane, a ne udaljene od zločina glavnih izvršilaca. Ukoliko takva bliska povezanost postoji, konkretna usmerenost može biti pokazana implicitno, kroz diskusiju o drugim obeležjima odgovornosti za pomaganje i podržavanje, kao što je značajan doprinos.

Međutim, neće svi slučajevi pomaganja i podržavanja uključivati blisku povezanost relevantnih radnji optuženog sa zločinima koje su počinili glavni izvršioци. Ukoliko je neki optuženi pomagač i podržavalac udaljen od relevantnih zločina, dokazi kojima se dokazuju druga obeležja pomaganja i podržavanja ne moraju biti dovoljni da se dokaže konkretna usmerenost. U takvim okolnostima, Žalbeno veće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, smatra da je potrebno izričito razmatranje konkretne usmerenosti.

(c) Analiza Pretresnog veća pomaganja i podržavanja u ovom predmetu

Žalbeno veće primećuje da je pomoć koju je g. Perišić pružao VRS-u bila udaljena od relevantnih zločina glavnih izvršilaca. Konkretno, Pretresno veće je konstatovalo da je VRS bio nezavistan od VJ-a, i da su dve vojske bile bazirane na dva zasebna geografska područja. Pored toga, Pretresno veće nije uputilo ni na kakav dokaz da je g. Perišić bio fizički prisutan kada su relevantna krivična dela planirana ili počinjena. U tim okolnostima, Žalbeno veće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, smatra da bi bila potrebna izričita analiza konkretne usmerenosti kako bi se utvrdila neophodna veza između pomoći koju je davao g. Perišić i krivičnih dela koja su počinili glavni izvršioци.

Shodno tome, Žalbeno veće smatra da je Pretresno veće napravilo pravnu grešku time što nije razmotrilo da li je u ovom predmetu dokazana konkretna usmerenost. Žalbeno veće će stoga *de novo* oceniti dokaze u vezi s osuđujućom presudom a koja je g. Perišiću izrečena za pomaganje i podržavanje u skladu s valjanim pravnim standardom i razmotriti da li su radnje g. Perišića bile konkretno usmerene na pomaganje i podržavanje zločina VRS u Sarajevu i Srebrenici.

Žalbeno veće smatra da u ranijim presudama nije sprovedena detaljna analiza o tome kojim dokazima se može dokazati konkretna usmerenost. Međutim, Žalbeno veće podseća da se konkretna usmerenost tiče pronalaženja veze između optuženog pomagača i podržavaoca i zločine koje su počinili glavni izvršioци. Žalbeno veće smatra da vrste dokaza koji se traže za utvrđivanje takve veze zavise od činjenica u predmetu. Međutim, u većini situacija, pružanje opšte pomoći koja bi se mogla iskoristiti i za zakonite i za nezakonite aktivnosti nije samo po sebi dovoljno za dokazivanje da je ta pomoć bila konkretno usmerena ka zločinima glavnih izvršilaca.

(d) Srazmera u kojoj je Perišić konkretno usmeravao pomoć ka zločinima VRS-a

Kako bi se utvrdilo da li je pomoć VJ koju je organizovao Perišić bila direktno usmerena na činjenje zločina VRS u Sarajevu i Srebrenici, Žalbeno veće *de novo* razmatra relevantne dokaze iz spisa predmeta, uzimajući u obzir, gde je to primereno, zaključke Pretresnog veća.

Pre svega, Žalbeno veće podseća da VRS nije ni *de jure* ni *da facto* bio potčinjen VJ-u. Žalbeno veće će sada razmotriti da li pomoć koju je VJ pružao VRS, za koju g. Perišić potvrđuje da ju je omogućio, bila konkretno usmerena ka zločinima VRS-a. U tom pogledu, Žalbeno veće će oceniti sledeće: ulogu g. Perišića u definisanju i sprovođenju politike podrške VRS-u od strane Savezne Republike Jugoslavije; da li je ta politika podrške VRS-u bila konkretno usmerena ka činjenju određenih zločina od strane VRS; i da

li je g. Perišić bilo sprovodio politiku Vrhovnog saveta odbrane (dalje u tekstu: VSO) da se VRS pomaže na način koji je bio konkretno usmeren ka zločinima VRS-a u Sarajevu i Srebrenici, bilo preduzimao mere da se takva pomoć pruži van konteksta pomoći odobrene od strane VSO.

Žalbeno veće naglašava da su parametri ovog ispitivanja ograničeni i usredsređeni isključivo na faktore vezane za individualnu krivičnu odgovornost g. Perišića za zločine VRS-a u Sarajevu i Srebrenici, a ne na potencijalnu odgovornost država ili drugih entiteta nad kojima Međunarodni sud nema pertinentnu nadležnost. Žalbeno veće takođe naglašava da će se njegova analiza konkretne usmerenosti isključivo odnositi na *actus reus*. U tom pogledu, Žalbeno veće potvrđuje da se konkretna usmerenost može ticati faktora koji su blisko vezani za pitanja *mens rea*. Štaviše, kako će dole biti reči, dokazi u vezi sa stanjem svesti neke osobe mogu služiti kao posredni dokazi da je pomoć koju je ta osoba organizovala bila konkretno usmerena ka zločinima koji se optuženom stavljaju na teret. Međutim, Žalbeno veće ponovo podseća da *mens rea* koja se traži da bi se potkrepila osuđujuća presuda za pomaganje i podržavanje jeste znanje da ta pomoć pomaže činjenje krivičnih dela, zajedno sa svešću o bitnim obeležjima tih zločina. Nasuprot tome, kako je gore navedeno, dugogodišnja praksa Međunarodnog suda potvrđuje da konkretna usmerenost predstavlja u analitičkom smislu zasebno obeležje *actus reus*.

(i) Perišićeva uloga u formiranju i sprovođenju politike pomoći VRS-u

Žalbeno veće podseća da je g. Perišić tokom relevantnog perioda služio kao najviši oficir VJ-a i da je bio odgovoran za održavanje borbene gotovosti i organizaciju operacija VJ. Gospodin Perišić je bio podređen predsedniku Savezne Republike Jugoslavije, dok je krajnju nadležnost za odbrambenu politiku i operativne prioritete VJ imao VSO. Premda su sastancima VSO prisustvovala mnoge osobe, uključujući i g. Perišića, konačne odluke VSO donosilo je političko vodstvo: predsednik Savezne Republike Jugoslavije, predsednik Republike Srbije i predsednik Republike Crne Gore.

Odluku da VJ pruža pomoć VRS-u VSO je usvojio pre nego što je g. Perišić imenovan za načelnika Generalštaba VJ-a i nastavio je da podržava tu politiku i dok je g. Perišić bio na tom položaju. Gospodin Perišić je redovno prisustvovao sastancima VSO i aktivno učestvovao u njima, a VSO mu je dodelio i pravnu nadležnost nad pružanjem pomoći VRS-u. Međutim, VSO je zadržao pravo razmatranja kako pojedinačnih zahteva za pomoć, tako i opšte politike pružanja pomoći VRS-u.

Žalbeno veće podseća da to što je VSO imao konačnu nadležnost nad politikom pružanja pomoći VRS-u samo po sebi ne oslobađa g. Perišića krivične odgovornosti. Pri razmatranju da li je g. Perišić odgovoran za pomaganje i podržavanje zločina VRS-a u Sarajevu i Srebrenici, Žalbeno veće će prvo razmotriti da li je VSO-ova politika pomaganja VRS-u sama po sebi bila usmerena ka omogućavanju kriminalnih aktivnosti. To se može pokazati bilo dokazivanjem da je VRS u celini bio kriminalna organizacija, bilo dokazivanjem da je pomoć koju je upućivao VSO bila namenjena činjenju zločina od strane VRS-a.

(ii) Politika VSO pružanja pomoći VRS-u

Žalbeno veće podseća da Pretresno veće nije okarakterisalo VRS kao kriminalnu organizaciju. Nakon što je pregledalo dokaze u spisu Žalbeno se veće slaže s Pretresnim većem u tome da VRS nije bio organizacija čije je postupanje samo po sebi bilo kriminalno, već se radilo o vojsci koja je vodila rat. Žalbeno veće napominje konstataciju Pretresnog veća da je strategija VRS-a bila „neodvojivo povezana sa” zločinima protiv civila. Međutim, Pretresno veće nije zaključilo da su sve aktivnosti VRS-a u Sarajevu ili Srebrenici po svojoj prirodi bile kriminalne. Pretresno veće je ograničilo svoje

konstatacije tako što je neke *postupke* označilo kao kriminalne u kontekstu operacija u Sarajevu i Srebrenici. U takvim okolnostima Žalbeno veće smatra da politika pružanja pomoći opštim ratnim naporima VRS-a sama po sebi ne pokazuje da je pomoć koju je omogućio g. Perišić bila konkretno usmerena ka pomaganju zločina koje je VRS počino u Sarajevu i Srebrenici.

Nadalje, ni zaključci Pretresnog veća, ni *de novo* pregled dokaznog spisa koji je izvršilo Žalbeno veće, ne daju nikakav osnov za zaključak da je politika VSO-a podrazumevala konkretno usmeravanje pomoći na zločine VRS-a. Naprotiv, VSO je bio usredsređen na praćenje i prilagođavanje pomoći ratnim naporima VRS-a uopšte. Na primer, VSO je raspravljao o poteškoćama u pružanju konkretnog nivoa pomoći koju je tražio VRS, o platama pripadnika VJ upućenih u VRS i o tome kako reagovati u slučajevima kada su pripadnici VJ dostavljali materijal VRS-u bez službenog odobrenja. Premda je Pretresno veće razmatralo obim pomoći pružene VRS-u kada je zaključilo da je pomoć VJ-a znatno doprinela zločinima VRS-a u Sarajevu i Srebrenici, Žalbeno veće primjećuje da dokazi o obimu pomoći nužno ne dokazuju postojanje konkretne usmerenosti. U okolnostima ovog predmeta, pokazatelji obima pomoći koju je VJ pružao VRS-u služe kao posredni dokazi o konkretnoj usmerenosti; međutim, konstatacija da je postojala konkretna usmerenosti mora biti jedini razuman zaključak koji se mogao izvesti nakon pregleda celog dokaznog spisa. U tom kontekstu, Žalbeno veće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, smatra da razumno tumačenje dokaza u spisu jeste da je velika vojna pomoć koju je pružao VSO bila namenjena opštim ratnim naporima VRS-a, a ne činjenju zločina od strane VRS-a. Shodno tome, ne može se reći da jedini razuman zaključak koji se može izvući iz ukupnih dokaza u spisu jeste da je pomoć koju je pružao VJ bila konkretno usmerena na zločine VRS-a, čak ni kada se uzme u obzir obim te pomoći.

S obzirom na gorenavedeno, Žalbeno veće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, zaključuje da nije dokazano da je politika VSO-a vezana za pružanje pomoći VRS-u bila konkretno usmerena na zločine VRS-a, već na opšte ratne napore VRS-a. Zbog toga što pomoć koju je dobijao VRS nije bila namenjena izvršenju konkretnih zločina, Žalbeno veće smatra da, u onoj meri u kojoj je g. Perišić verno sprovodio politiku pružanja podrške VRS-u, pomoć koju je omogućio nije bila konkretno usmerena na kriminalne aktivnosti te vojske, pa tako ni na zločine VRS-a u Sarajevu u Srebrenici.

(iii) Perišićevo sprovođenje politike VSP i druge aktivnosti

Žalbeno će veće će sada razmotriti da li je g. Perišić sprovodio politiku VSO-a vezanu za pružanje pomoći ratnim naporima VRS-a na način da je ta pomoć preusmeravana na činjenje zločina od strane VRS-a i da li je g. Perišić delovao samostalnu u tu svrhu. U tom pogledu, Žalbeno veće razmotriti kakvu je ulogu g. Perišić imao u odlučivanju VSO-a, kakve je prirode bila pomoć koju je pružao VRS-u i na koji način je ona distribuirana. Žalbeno veće će na kraju razmotriti da li je g. Perišić, nezavisno od nastojanja da sprovodi politiku VSO-a, preduzeo još neke korake koji ukazuju na to da je pomoć koju je omogućavao bila konkretno usmerena na zločine VRS-a u Sarajevu i Srebrenici.

Kao prvo, Žalbeno veće napominje da dokazni materijal koji se odnosi na Perišićev doprinos raspravama na sastancima VSO-a ne upućuje na to da se on zalagao za konkretno usmeravanje pomoći kako bi se podržali zločini VRS-a. Pretresno veće je konstatovalo da je g. Perišić podržavao dalje sprovođenje politike VSO-a o pomaganju VRS-a. Tokom sastanaka VSO-a zalagao se i za dalje pružanje pomoći VRS-u i za usvajanje pravnih i finansijskih mera u svrhu olakšavanja takve pomoći. Međutim, na temelju analize Pretresnog veća i pregleda dokaznog materijala *de novo* od strane Žalbenog veća, Žalbeno veće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, konstatuje da nema dokaza o tome da je g. Perišić podržavao pružanje pomoći koja bi bila konkretno usmerena na kriminalne

aktivnosti VRS-a. Naprotiv, dokazni materijal u spisu ukazuje na to da su relevantni postupci g. Perišića za cilj imali pomaganje ukupnih ratnih napora VRS-a.

Žalbeno veće primjećuje da je g. Perišić imao znatna diskreciona ovlašćenja kad je reč o pružanju pomoći VRS-u, uključujući ingerenciju da odbije zahtev koji nije podnet službenim putem. Premda je moguće da je g. Perišić tu ingerenciju mogao da iskoristi da pomoć koju je odobrio VSO preusmeri konkretno ka kriminalnim aktivnostima VRS-a, Pretresno veće nije iznelo nikakve konstatacije u tom smislu, a pregled relevantnog dokaznog materijala od strane Žalbenog veća takođe upućuje na to da je g. Perišić naprosto usmeravao pomoć ka opštim ratnim naporima VRS-a, u skladu s parametrima koje je odredio VSO.

Žalbeno veće podsjeća da indicije koje ukazuju na prirodu i raspodelu pomoći VJ-a takođe mogu da posluže kao posredni dokazi za konkretnu usmerenost. Što se tiče konkretnih vrsta pomoći koju je VJ omogućavao preko g. Perišića, Žalbeno veće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, konstatuje da se ni upućivanje vojnika VJ-a u VRS, ni pružanje logističke pomoći ne čine nespojivim sa zakonitim vojnim operacijama. Žalbeno veće takođe konstatuje da dokazni materijal u spisu ne dokazuje da je g. Perišić izvan konteksta politike VSO-a preduzimao korake kako bi pomagao zločine koje je vršio VRS .

Žalbeno veće ponovo podseća da je VRS, između ostalog, preduzimao i zakonite borbene aktivnosti te da nije bio isključivo kriminalna organizacija. U tom kontekstu, Žalbeno veće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, smatra da razumno tumačenje relevantnih posrednih dokaza jeste to da je moguće da je g. Perišić znao za zločine koje je činio VRS, ali da pomoć koju je omogućavao nije bila usmerena ka tim zločinima već ka opštim ratnim naporima VRS-a. Shodno tome, Žalbeno veće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, smatra da nije van razumne sumnje dokazano da je g. Perišić omogućavao pomoć koja je bila konkretno usmerena ka zločinima VRS-a u Sarajevu i Srebrenici.

(e) Zaključak ocene dokaza u spisu *de novo*

Žalbeno veće je, uz suprotno mišljenje sudije Liua, objasnilo da je, u svetlu udaljenosti između postupanja g. Perišića i zločina VRS-a, potrebna eksplicitna analiza konkretne usmerenosti. Kako je precizirano gore u tekstu, Žalbeno veće je pregledalo opšte konstatacije Pretresnog veća vezane za dokaze, te je obavilo *de novo* ocenu dokaza u spisu. Ukratko, Žalbeno veće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, nije uvereno da jedino razumno tumačenje ukupnih posrednih dokaza jeste to da je g. Perišić konkretno usmeravao pomoć ka zločinima VRS-a. Umesto toga, razumno tumačenje spisa jeste to da je pomoć VJ-a koju je omogućavao g. Perišić bila usmerena ka opštim ratnim naporima VRS-a, a ne ka zločinima VRS-a. Shodno tome, Žalbeno veće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, nije se uverilo da je dokazano da je pomoć VJ-a koju je omogućavao g. Perišić bila konkretno usmerena ka zločinima VRS-a u Sarajevu i Srebrenici.

Kao što je pokazano ranije, Žalbeno veće smatra da pomoć jedne vojske ratnim naporima druge vojske sama po sebi nije dovoljna da sobom povlači individualnu krivičnu odgovornost pojedinaca koji pružaju pomoć ukoliko nema dokaza da je relevantna pomoć bila konkretno usmerena ka kriminalnim aktivnostima. Međutim, Žalbeno veće ističe da ovaj zaključak nipošto ne treba tumačiti kao da omogućava vojnim starešinama da izbegnu krivičnu odgovornost tako što će s drugima dogovoriti činjenje krivičnih dela. Ako se za naizgled nezavisnu vojnu grupu dokaže da je pod kontrolom starešina druge vojne grupe, oni se mogu smatrati odgovornim za zločine koje su počinile njihove marionetske snage. Isto tako, pomoć koju je jedna vojna sila konkretno usmerila ka zločinima koje poćini druga vojna sila takođe može da povlači odgovornost za pomaganje i podržavanje. Međutim, kako je objašnjeno gore u tekstu, da bi osoba koja je optužena za pomaganje i podržavanje nekog zločina snosila krivičnu odgovornost, mora se utvrditi postojanje dovoljne veza između postupanja te optužene osobe i zločina za čije se pomaganje tereti.

Ni konstatacije Pretresnog veća ni dokazi u spisu ovoga predmeta ne dokazuju postojanje takve veze kad je reč o postupanju g. Perišića.

2. Zaključak

Pošto je pažljivo razmotrilo dokaze u spisu predmeta, Žalbeno veće je, uz suprotno mišljenje sudije Liua, zaključilo da nije utvrđeno van razumne sumnje da je gospodin Perišić počinio “dela konkretno usmerena na pomaganje, ohrabrivanje ili pružanje moralne podrške izvršenju konkretnih zločina” koje je počinio VRS. Stoga se osuđujuća presuda izrečena g. Perišiću za pomaganje i podržavanje mora poništiti na osnovu toga što nisu svi elementi odgovornosti za pomaganje i podržavanje dokazani van razumne sumnje.

S obzirom na gorenavedeno, Žalbeno veće, uz suprotno mišljenje sudije Liua, delimično prihvata drugi i treći žalbeni osnov g. Perišića, u delu u kome se oni odnose na osuđujuću presudu koja mu je izrečena za pomaganje i podržavanje, i poništava osuđujuću presudu koja mu je izrečena po tačkama 1, 2, 3, 4, 9, 10, 11 i 12 Optužnice. S obzirom na ovaj zaključak, preostali argumenti g. Perišića izneti u žalbenim osnovima jedan do dvanaest odbacuju se kao bespredmetni.

B. Odgovornost nadređenog

U svom trinaestom žalbenom osnovu, g. Perišić tvrdi da je Pretresno veće napravilo pravnu i činjeničnu grešku kad je utvrdilo da je između Perišića i pripadnika VJ upućenih u SVK u vreme granatiranja Zagreba, 2. i 3. maja 1995. godine, postojao odnos nadređeni-podređeni.

Tužilaštvo odgovara da Pretresno veće nije pogrešilo kada je g. Perišiću izreklo osuđujuću presudu za to što je propustio da kazni za zločine pripadnika VJ koji su služili u SVK, a koji su počinili zločine u Zagrebu.

Zaključak Pretresnog veća u pogledu odgovornosti nadređenog zasniva se delom na položaju koji je g. Perišić zauzima kao visoki oficir VJ. Konkretnije, Pretresno veće je zaključilo da su neki pripadnici Vojske Jugoslavije, uključujući izvršioce zločina u Zagrebu navedenih u Optužnici, upućeni iz VJ da bi pomogli ratnim naporima Republike Srpske Krajine. Ti vojnici VJ upućeni u SVK bili su u administrativnom smislu raspoređeni u jedinicu VJ nazvanu 40. KC, koja im je, između ostalog, obezbeđivala plate, stambeno zbrinjavanje, nadoknade za obrazovanje i zdravstveno osiguranje za vreme dok su bili upućeni u SVK.

1. Analiza

Žalbeno veće podseća da se nadređeni ne može smatrati krivično odgovornim za dela svojih podređenih ukoliko nije, između ostalog, vršio efektivnu kontrolu nad tim podređenima. Žalbeno veće nadalje podseća da se optuženi ne može smatrati odgovornim po članu 7(3) Statuta za to što je propustio da kazni zločine koje je neki podređeni počinio pre nego što je optuženi preuzeo komandu nad tim podređenim.

Za početak, Žalbeno veće napominje da Pretresno veće nije dovoljno razmotrilo i analiziralo iskaze relevantnih svedoka. U datom kontekstu, to predstavlja propust da se iznese obrazloženje, te je prema tome reč o pravnoj grešci. S obzirom na ovu pravnu grešku Pretresnog veća, Žalbeno veće će sada *de novo* oceniti dokaze koji su relevantni za to da li je g. Perišić vršio efektivnu kontrolu. Dokazi koji se odnose na to da li je g. Perišić vršio efektivnu kontrolu su posredni, te stoga mogu da podrže zaključak da je postojala efektivna kontrola samo ukoliko je to jedino razumno tumačenje dokaza u spisu.

(a) Perišićeva mogućnost da vrši efektivnu kontrolu nad 40. KC

Da bi utvrdilo da li je g. Perišić vršio efektivnu kontrolu nad izvršiocima zločina u Zagrebu, Žalbeno veće će razmotriti relevantne dokaze, uzimajući u obzir, kada je to prikladno, i relevantne zaključke Pretresnog veća.

(i) Perišićev nalog da se Zagreb ne granatira

Žalbeno veće pre svega podseća da su snage SVK granatirale Zagreb 2. i 3. maja 1995. godine, što je imalo za posledicu pogibiju i ranjavanje civila. Pretresno veće je konstatovalo da je to granatiranje naredio Milan Čeleketić, pripadnik VJ upućen u SVK preko 40. KC, a na osnovu instrukcija koje je izdao predsednik Republike Srpske Krajine Milan Martić. Pretresno veće takođe je konstatovalo da je tokom napada koje je SVK izvela u Hrvatskoj g. Perišić naložio Čeleketiću da ne granatira Zagreb. Međutim, ti nalozi nisu izvršeni.

(ii) Dokazi u vezi s Perišićevom mogućnošću da izdaje obavezujuća komandna naređenja vojnicima upućenim preko 40. KC

Žalbeno veće razmotrilo je dokaze koji se odnose na mogućnost g. Perišića da izdaje obavezujuća komandna naređenja pripadnicima VJ koji su bili upućeni preko 40. KC. Međutim, pošto je pažljivo razmotrilo relevantne posredne dokaze, Žalbeno veće nije se uverilo da je jedini razuman zaključak taj da je g. Perišić u vreme granatiranja Zagreba mogao da izdaje komandna naređenja upućenim pripadnicima VJ.

(iii) Dokazi u vezi s Perišićevom mogućnošću da disciplinski kazni pripadnike VJ upućene preko 40. KC

Žalbeno veće takođe je razmotrilo dokaze koji se odnose na mogućnost g. Perišića da pokrene disciplinski postupak protiv pripadnika VJ upućenih preko 40. KC. Pretresno veće je napomenulo da je g. Perišić imao udela u disciplinskim postupcima protiv pripadnika VJ upućenih preko 40. KC posle pada Republike Srpske Krajine nekoliko meseci pošto su se odigrali zločini u Zagrebu. Međutim, Žalbeno veće napominje da postoje dokazi da su snage SVK stavljene pod direktnu kontrolu VJ posle pada Republike Srpske Krajine. U datim okolnostima, razumno tumačenje ovih dokaza jeste da je g. Perišić stekao ovlašćenja da pokreće disciplinske postupke protiv pripadnika VJ upućenih u SVK tek posle granatiranja Zagreba.

(iv) Ostali dokazi

Najzad, Žalbeno veće napominje da postoje dokazi da je g. Perišić imao određenu kontrolu nad unapređenjima i razrešenjima u okviru 40. KC. Žalbeno veće takođe napominje da je g. Perišić u velikoj meri učestvovao u operacijama SVK time što je rukovodio slanjem pomoći koju je upućivao VJ i imao ovlašćenje da odobri ili odbije konkretne zahteve za pomoć ili nečije upućivanje. Ti dokazi sugerišu da je g. Perišić imao određeni uticaj na pripadnike VJ upućene u SVK.

(b) Ukupni dokazi

Pošto je ocenilo različite vrste dokaza koji su relevantni za to da li je g. Perišić vršio efektivnu kontrolu, Žalbeno veće će sada razmotriti da li ti dokazi, ako se ocenjuju u celini, pokazuju da je u relevantno vreme g. Perišić imao efektivnu kontrolu nad pripadnicima SVK umešanim u činjenje zločina tokom granatiranja Zagreba. Žalbeno veće još jednom naglašava da su relevantni dokazi posredne prirode; u datim okolnostima, moguće je izvesti zaključak o postojanju efektivne kontrole samo ako je to jedini razuman zaključak koji se iz datih dokaza može izvesti.

Žalbeno veće zaključuje da, mada određeni dokazi u spisu predmeta idu u prilog tome da je g. Perišić imao efektivnu kontrolu nad vojnicima upućenim preko 40. KC, drugi dokazi u spisu predmeta sugerišu da u vreme granatiranja Zagreba g. Perišić ipak *nije* imao efektivnu kontrolu nad izvršiocima zločina u Zagrebu navedenih u Optužnici.

U datim okolnostima, zaključak da je g. Perišić vršio efektivnu kontrolu nad licima koja su počinila zločine u Zagrebu tokom granatiranja tog grada nije jedini razumni zaključak koji se može izvesti iz celokupnih posrednih dokaza izvedenih u ovom predmetu. Stoga nije dokazano van razumne sumnje da je g. Perišić imao efektivnu kontrolu.

2. Zaključak

U odsustvu zaključka da je postojala efektivna kontrola nad podređenima, ne može se utvrditi odgovornost nadređenog. Stoga Žalbeno veće poništava zaključak Pretresnog veća da je g. Perišić odgovoran za to što je propustio da kazni relevantne pripadnike VJ na službi u SVK za njihova dela počinjena tokom granatiranja Zagreba. Preostale tvrdnje g. Perišića koje se odnose na odgovornost nadređenog time postaju bespredmetne i njima se nećemo baviti.

Na osnovu gore navedenih razloga, Žalbeno veće zaključuje da je Pretresno veće pogrešilo kada je gospodinu Perišiću izreklo osuđujuću presudu za to što je propustio da pripadnike VJ upućene preko 40. KC kazni za zločine koji su se odigrali tokom granatiranja Zagreba 2. i 3. maja 1995. godine. Shodno tome, trinaesti žalbeni osnov g. Perišića se prihvata.

III. DISPOZITIV

Sada ću pročitati ceo operativni tekst dispozitiva Žalbenog veća. Gospodine Perišiću, molim vas ustanite.

Iz gore navedenih razloga, **Žalbeno veće,**

NA OSNOVU člana 25. Statuta i pravila 117 i 118 Pravilnika,

IMAJUĆI U VIDU pismene podneske strana u postupku kao i argumente koje su one iznele na zasedanju održanom 30. oktobra 2012. godine;

ZASEDAJUĆI a javnoj sednici;

delimično **PRIHVATA**, uz suprotno mišljenje sudije Liua, drugi i treći žalbeni osnov Momčila Perišića; **PONIŠTAVA**, uz suprotno mišljenje sudije Liua, osuđujuću presudu izrečenu Momčilu Perišiću za ubistvo, nehumana dela i progone kao zločine protiv čovečnosti i za ubistvo i napade na civile kao kršenje zakona i običaja ratovanja; i **IZRIČE**, uz suprotno mišljenje sudije Liua, oslobađajuću presudu po tačkama 1, 2, 3, 4, 9, 10, 11 i 12 Optužnice;

PRIHVATA trinaesti žalbeni osnov Momčila Perišića; **PONIŠTAVA** osuđujuću presudu izrečenu Momčilu Perišiću za ubistvo i nehumana dela kao zločine protiv čovečnosti i za ubistvo i napade na civile kao kršenje zakona i običaja ratovanja; i **IZRIČE** oslobađajuću presudu po tačkama 5, 6, 7 i 8 Optužnice;

ODBACUJE, uz suprotno mišljenje sudije Liua, preostale žalbene osnove Momčila Perišića kao bespredmetne; i

NALAŽE, u skladu s pravilima 99(A) i 107 Pravilnika, da se Momčilo Perišić odmah pusti na slobodu, i **UPUĆUJE** Sekretara da u vezi s tim preduzme potrebne korake.

Sudije Theodor Meron i Carmel Agius priložili su zajedničko izdvojeno mišljenje.
Sudija Liu Daqun priložio je delimično suprotno mišljenje.
Sudija Arlette Ramaroson priložila je izdvojeno mišljenje.

Gospodine Perišiću, izvolite sedite.

Time se završava ovo zasedanje Žalbenog veća Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju.
